

मार्गानुगामी

राष्ट्रिय दैनिक

MARGANUGAMI NATIONAL DAILY

कुनै पनि विचार, समाचार र विज्ञापन प्रकाशन गर्नु परेमा हामीलाई सम्झनुहोस्। हामी तपाईंलाई उचित स्थान दिनेछौं। साथै राष्ट्रिय तथा स्थानीय पत्रपत्रिकामा कुनै पनि विज्ञापन प्रकाशन गर्न चाहनुहुन्छ भने सम्पर्क गर्नुहोला।

मार्गानुगामी राष्ट्रिय दैनिकको कार्यालय
गोलबजार नगरपालिका-६, सिरहा
फोन नं.: ०३३-५४०३५६
मो. नं. ९८५२८३२६३४, ९८०१५००३५६
इमेल : mgnd2070@gmail.com

वर्ष: १२, अंक: १६५ पृष्ठ: ४

२०८२ कार्तिक ०३ सोमबार (Monday 20 Oct. 2025)

मूल्य रु. ५।-

इमेल : mgnd2070@gmail.com

लहानमा रोकिएको ओभरपास निर्माण सुरु

गत असारको अन्तिम सातादेखि रोकिएको ओभरपास काम असोज २३ गतेदेखि फेरि सुरु भएको हो। लहान मुख्य चोकमा निर्माण भइरहेको ओभरपासको ३५ मिटर गहिराइमा २६ वटा पाइल फाउन्डेसन सकिए पनि अन्य संरचनाको ढिलाइले चोक क्षेत्र अस्तव्यस्त बनेको छ।

सिरहा, २ कार्तिक। पूर्वपश्चिम राजमार्गअन्तर्गत कञ्चनपुर-कमला सडक विस्तारका क्रममा लहानमा तीन महिनादेखि रोकिएको 'ओभरपास' निर्माण पुनः सुरु गरिएको छ। गत असारको अन्तिम सातादेखि रोकिएको ओभरपास काम असोज २३ गतेदेखि फेरि सुरु भएको हो। लहान मुख्य चोकमा निर्माण भइरहेको ओभरपासको ३५ मिटर गहिराइमा २६ वटा पाइल फाउन्डेसन सकिए पनि अन्य संरचनाको ढिलाइले चोक क्षेत्र अस्तव्यस्त बनेको छ। स्थानीय

व्यवसायी डम्बर घिमिरेले भने, 'निर्माण ठप्प हुँदा सवारी आवागमन अस्तव्यस्त भएको छ, धुलो र हिलोले व्यापार गर्न पनि मुस्किल परेको छ।' सहिद स्मारक भत्काएपछि एकतर्फी सवारीका लागि डाइभर्सन व्यवस्था गरिए पनि दुर्घटनाको जोखिम, धुलो र हिलोले जनजीवन प्रभावित भइरहेको छ। गत असारमा स्थानीयले चक्काजामसमेत गरेका थिए। निर्माण कम्पनी चाइना रेलवे-२ इन्जिनियरिङ ग्रुपले काम गरिरहेको छ। कञ्चनपुर-कमला सडक

विस्तार योजना पश्चिम खण्डका सूचना अधिकारी इन्जिनियर सरोजकुमार कोइरालाले लहान खण्डमा निर्माण ढिलो हुनुका मुख्य कारणमा स्थानीय आन्दोलन, चाडपर्व र भीषण वर्षा रहेको बताए। उनले भने, 'अन्डरपास, ओभरपास र अकासे पुलको पाइल फाउन्डेसन नगरी अन्य काम गर्ने नसकिने बाध्यताले पनि सडक निर्माणको काममा ढिलाइ भएको हो।' त्यसबाहेक सडक क्षेत्रमा रहेका बिजुलीका पोल समयमा नहटाइँदा काम भन्ने प्रभावित भएको उनको

भनाइ छ। निर्माणाधीन ओभरपासको लम्बाइ पाँच सय ५० मिटर, ग्राउन्ड क्लियरेन्स छ मिटर र उचाइ अन्तरराष्ट्रिय मापदण्डअनुसार हुने जनाइएको छ। सप्तरीको कञ्चनपुरदेखि सिरहाको कमला नदीसम्मको ८६.८३ किलोमिटर सडकलाई चार लेनमा स्तरोन्नति गर्न रु १५ अर्ब ६६ करोडको लागतमा सन् २०२० मा ठेक्का सम्भौता भएको थियो। हालसम्म एक सय १२ वटा कल्भर्ट, २५ वटा पुलको ढलान सम्पन्न भइसकेको छ भने १२ पुल सवारीका लागि खुलेका छन्। तर, म्याद सकिन दुई महिना बाँकी रहँदा समग्र प्रगति मात्र ६७ प्रतिशत भएको निर्माण कम्पनीले जनाएको छ।

सप्तरीमा गोली प्रहारबाट एक जनाको ज्यान गयो

सप्तरी, २ कार्तिक। सप्तरीको बोदेबसाइन नगरपालिका-८ रजकपट्टीमा गोली प्रहारबाट एक जनाको ज्यान गएको छ। स्थानीय कविर मन्दिरका पुजारी ७० वर्षीय रामदुलार साहलाई नचिनेका व्यक्तिले गुराति गोली हानेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीले जनाएको छ। जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीका प्रवक्ता प्रहरी नायब उपरीक्षक डम्बर पुरीका अनुसार गोली प्रहार गर्ने व्यक्तिको खोजी र आवश्यक अनुसन्धान भइरहेको छ।

सिरहाको धनगढीमाईमा खाल्डोमा जमेको पानीमा डुबेर बालिकाको मृत्यु

विनय आजाद

सिरहा, २ कार्तिक। सिरहाको धनगढीमाई नगरपालिका-८ टेना टोलमा ग्राभेल खनिएको खाल्डोको पानीमा डुबेर एक जना बालिकाको

ज्यान गएको छ। स्थानीय दिनेश यादवकी १३ वर्षीया छोरी आकृतिकुमारी यादवको ज्यान गएको हो। प्रहरीका अनुसार, आइतबार -बाँकी दुई पेजमा

पूर्वअतिरिक्त स्वास्थ्य सचिव मिश्रासहित १४ जनाविरुद्ध भ्रष्टाचार मुद्दा दायर

काठमाडौं, २ कार्तिक। स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयकी पूर्वअतिरिक्त सचिव सङ्गीता कौशल मिश्रासहित १४ जनाविरुद्ध भ्रष्टाचार मुद्दा दायर भएको छ। मिश्रासहित १४ जनाविरुद्ध १४ करोड रुपैयाँभन्दा धेरै बिलगो माग दाबीसहित विशेष अदालतमा मुद्दा दायर गरेको अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले जनाएको छ। उनीहरूमाथि स्वास्थ्य सामग्री

खरिदमा अनियमितता गरेको आरोप

छ। प्रदीप पौडेल स्वास्थ्यमन्त्री हुँदा स्वास्थ्य सचिवको आकांक्षी रहेकी मिश्रालाई सचिव नबनाएर डा. विकास देवकोटालाई बनाउनुभएको थियो। त्यसपछि लामो समय बिदामा बसेकी मिश्रा जेनजी आन्दोलनबाट सरकार फेरिएपछि कार्यालयमा हाजिर भएकी थिइन्। लगत्तै स्वास्थ्यमन्त्रीको चर्चा चलेपछि मिश्राले अतिरिक्त -बाँकी दुई पेजमा

चाडपर्वको बेला सुरक्षित यात्रा गरौं।

- चाडपर्वमा यात्रुको चाप बढ्ने भएकोले,
- पर्याप्त संख्या र नियमितरूपमा सवारीसाधन संचालन गरौं,
- सवारीसाधनमा अनावश्यक भिडभाड नगरौं,
- सवारीसाधनमा क्षमताभन्दा बढी यात्रु नचढौं/नचढाऔं,
- सवारीसाधनको छतमा बसेर यात्रा नगरौं,
- सवारीसाधनको नियमित मर्मत तथा परीक्षण गरौं,
- मादक/लागू पदार्थ सेवन गरी सवारीसाधन नचलाऔं।
- दुर्घटनाबाट आफू पनि बचाऔं र अरुलाई पनि बचाऔं !

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

BAJAJ ALL NEPAL
झाडा-झाडा
EXCHANGE MELA

यही २०८२ असोज २६ देखि कार्तिक ३ गते सम्म
स्थान: बजाज शोरूम

BIKE लैजाउँ मात्रै नागरिकताको भरमा

ON THE SPOT FINANCE AVAILABLE
NO SERVICE CHARGE

ADDITIONAL VALUATION 10,000/-

FREE ACCESSORIES

BPL BAJAJ PREMIER LEAGUE

FINANCE SUPPORTED BY NFL

GUPTA BROTHER'S AUTO TRADE
Mirchaiya, 033-550744 | 9801552812

सम्पादकीय

निर्देशनभन्दा संवादबाट समाधान खोज

चिकित्सा सेवाको अनिवार्य अङ्ग भए पनि नर्सहरूको श्रम शोषण हुनेगरेको गुनासो पुरानै हो। विशेषगरी निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित मेडिकल कलेज तथा अस्पतालहरूमा त नर्सहरूलाई सरकारले तोकेको न्यूनतम पारिश्रमिक बराबर पनि नदिइएको समाचार सार्वजनिक हुनेगरेका छन्। अर्कातिर नर्सिङ पढ्न निकै महँगो र प्रतिस्पर्धात्मक हुँदैगएको छ। यसैले कतिपय योग्यता पुगेका नर्सहरू वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् भने कति विदेशिने तयारीमा छन्। विदेश जान र सरकारी दरबन्दीमा छानिन नपाएका नर्सहरू भने नाममात्रको तलबमा काम गर्न बाध्य छन्।

यस्तो समस्याको सम्बोधन गर्नुपर्ने राज्यले हो। परन्तु, सरकारहरू कहिल्यै श्रम शोषण र जनशक्ति पलायनको समस्या सम्बोधन गर्न गम्भीर भएको पाइँदैन। यसैले नर्सहरू बेलाबखत सेवा बन्दै गरेर पनि आन्दोलनमा उत्रने गरेका हुन्छन्। अहिले पनि उचित पारिश्रमिकको माग गर्दै निजी अस्पताल र मेडिकल कलेजमा कार्यरत नर्सहरू आन्दोलनरत छन्। नर्सहरूको आन्दोलनलाई सम्बोधन गर्न सरकारले स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयकै अतिरिक्त सचिवको संयोजकत्वमा समिति गठन गरेको छ। आन्दोलन भएको केही समय बितेपछि विगतमा पनि यस्तै समिति बनाउने र वार्ता गर्ने गरिन्थ्यो। यसपटक समिति गठन अपेक्षाकृत केही छिट्टै भएको देखियो।

प्रधानमन्त्रीकै प्रत्यक्ष चासोमा गठन गरिएको समितिलाई पहिलेका परिपत्र र निर्देशनहरूको विश्लेषण, सरकारी अस्पतालसह न्यूनतम पारिश्रमिक दिनुपर्ने नियम कार्यान्वयन गराउने र दीर्घकालीनरूपमा गर्नुपर्ने कामको सुभाव दिने कार्यादेश दिइएको छ। कार्यादेशबाट स्पष्ट हुन्छ मुख्य समस्या पहिलेकै परिपत्रहरूको कार्यान्वयन हो। निजी क्षेत्रका अस्पताल तथा मेडिकल कलेजका सञ्चालकहरू भने सरकारी सरह तलबभत्ता लगायतका सुविधा दिन नसक्ने भन्दै टकटकिएका छन्। उनीहरूका अनुसार सरकारले तोकेको पारिश्रमिक दिँदा धान्न मुस्किल हुन्छ। यस्तै, उनीहरू पारिश्रमिक तोक्ने निजी क्षेत्रको अधिकारमा सरकारले हस्तक्षेप गर्दा अव्यवहारिक हुने पनि ठान्छन्।

निजी मेडिकल कलेज र अस्पतालहरूलाई नर्सहरूको पारिश्रमिक बढाउन सरकारले बाध्य पारेका खण्डमा त्यसको बोझ त आखिरमा जनतामाथि नै पर्ने हो। अर्कातिर, नर्सहरूको न्यूनतम पारिश्रमिकसमेत सुनिश्चित गर्न नसक्नु राज्यको कमजोरी र गैरजिम्मेवार प्रवृत्तिको उदाहरण हो। सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरूमा नर्सिङलागायत अरु विधाका समेत गरी ठूलो संख्यामा स्वास्थ्यकर्मीको अभाव छ। यसै पनि पर्याप्त दरबन्दी छैन भने भएकै दरबन्दी पनि पूर्ति गरिएको छैन। भिल्लेका विकासको चकाचौँधमा रमाउने गरेका सरकारहरूको प्राथमिकतामा स्वास्थ्य सेवा कहिल्यै परेन।

राज्यले स्वास्थ्य सेवामा उचित रकम विनियोजन गर्ने गरेको भए सम्भवतः अहिले कुनै पनि स्वास्थ्यकर्मी बेरोजगार हुनेथिएनन्। त्यस अवस्थामा नर्सलागायत अरु स्वास्थ्यकर्मीहरूले पनि आफ्नो सर्तमा रोजगारी छान्नसक्थे। वैदेशिक रोजगारी पनि बाध्यता नभएर अवसरका रूपमा लिइन्थ्यो। पहिले राज्यले नर्सिङलागायत स्वास्थ्य सेवाका दरबन्दी पूरा गर्ने प्रतिबद्धतासहित प्रक्रिया सुरु गर्नुपर्छ। त्यसपछि निजी क्षेत्रसँग संवाद गरेर सहमतिमा पुग्ने प्रयास गर्नु उचित हुनेछ। उचित पारिश्रमिकको माग न्यायोचित हो तर आन्दोलनरत नर्सहरूले जागिर खाने बेलामा करार गरेअनुसारको पारिश्रमिक दिइएको रहेछ भने त्यसलाई पनि कानुनतः अन्याय भन्न मिल्दैन।

सिरहाको...

दिउँसो ३ बजे उनलाई स्थानीयले बस्तीभन्दा ५ सय मिटर पर रहेको शिव महतोको खेतमा खनिएको खाल्डोमा जमेको पानीमा डुबिरहेको अवस्थामा देखेका थिए। त्यसपछि तत्कालै उनलाई परिवारजनले नजिकै रहेको आरके मेडिसिटीमा लगेका थिए। तर, त्यहाँका चिकित्सकले उपचारको क्रममा उनलाई मृत घोषणा गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सिरहाले जनाएको छ। घटनाका सम्बन्धमा थप अनुसन्धान कार्य भइरहेको जिल्ला प्रहरी प्रवक्ता रमेशबहादुर पालले बताए।

पूर्वअतिरिक्त....

सचिवबाट राजीनामा दिए पनि अख्तियारले भ्रष्टाचार मुद्दा अघि बढाउन लागेको थाहा पाएपछि प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीले मन्त्री बन्ने नामको सूचीबाट हटाउनुभएको थियो। मिश्रा कोशी अस्पताल र प्रसूति अस्पताल थापाथलीको प्रमुख तथा स्वास्थ्य सेवा विभागको महानिर्देशक बनेकी थिइन्। उनी विभागको महानिर्देशक रहेका बेला स्वास्थ्य उपकरण खरिदमा अनियमितता गरेको आरोपमा अनुसन्धानमा तानिएकी हुन्।

डिजिटल ट्विन : प्रविधि र मानव मूल्यको संगम

रविप्रसाद बराल

विज्ञान र प्रविधिको तीव्र विकासले आजको समाजलाई निरन्तर रूपान्तरण गरिरहेको छ। चौथो औद्योगिक क्रान्तिको प्रमुख प्रविधिमध्ये एक 'डिजिटल ट्विन' ले भौतिक वस्तु वा प्रणालीको डिजिटल प्रतिकृति अर्थात् 'भर्चुअल रूप' निर्माण गर्न सम्भव बनाएको हो। यस प्रविधिले भविष्यको सम्भावनालाई उजागर गर्नेमात्र नभएर वर्तमानका उत्पादन, सेवा, स्वास्थ्य, शिक्षा तथा सहर व्यवस्थापनमा समेत क्रान्तिकारी प्रभाव पार्न थालेको छ। 'डिजिटल ट्विन' भन्नाले कुनै पनि वास्तविक वस्तु, प्रक्रिया वा प्रणालीको डिजिटल प्रतिरूपलाई जनाइन्छ। यो प्रतिरूप स्थिर प्रतिमात्र नभई भौतिक वस्तुसँग निरन्तर डेटा आदानप्रदान गर्ने गतिशील डिजिटल मोडेल हो।

सेन्सर, कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआई), बिग डेटा तथा इन्टरनेट अफ थिङ्स (आइओटी) जस्ता प्रविधिहरूको संयोजनबाट यो प्रणाली कार्यान्वयन हुन्छ। सरल शब्दमा, डिजिटल ट्विनले भौतिक संसारको प्रतिविम्ब डिजिटल संसारमा निर्माण गर्छ, जसले विश्लेषण, पूर्वानुमान, सुधार तथा नवप्रवर्तनको नयाँ सम्भावनाहरू खोल्छ। डिजिटल ट्विनको अवधारणा सन् २००२ मा डा. माइकल ग्रिभ्सले प्रस्तुत गरेका थिए। यसको वास्तविक प्रयोग भने आइओटी, क्लाउड कम्प्युटिङ तथा बिग डेटा जस्ता प्रविधिहरू परिपक्व हुन थालेपछि सन् २०१० पछि मात्र सम्भव भएको हो। डिजिटल ट्विन प्रविधिको प्रमुख उद्देश्य वास्तविक प्रणालीको निरन्तर निगरानी, विश्लेषण तथा अनुकूलन गर्नु हो। यस प्रविधिले सम्भावित समस्या वा त्रुटिको पहिचान गर्न, भविष्यका परिणामहरूको पूर्वानुमान तथा परीक्षण गर्न, साथै दक्षता र सुरक्षा अभिवृद्धि गर्दै लागत घटाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्छ।

डिजिटल ट्विन प्रविधिका चार प्रमुख प्रकारहरूमध्ये पहिलो प्रकार उत्पादन ट्विन (प्रडक्ट ट्विन) हो जुन उत्पादन विकास वा प्रोटोटाइप परीक्षणका लागि प्रयोग गरिन्छ। नयाँ कारको मोडेल तयार गर्दा यसको डिजिटल ट्विन निर्माण गरेर सुरक्षा परीक्षण तथा डिजाइन सुधार गर्न सकिन्छ। दोस्रो प्रकार प्रक्रिया ट्विन (प्रोसेस ट्विन) हो जसले उत्पादन वा सेवा प्रक्रियाको कार्यक्षमता अनुगमन गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ। कारखानामा उत्पादन लाइनको डिजिटल ट्विन निर्माण गरेर उत्पादन दर तथा गुणस्तरको निगरानी गर्न सकिन्छ। तेस्रो प्रकार प्रणाली ट्विन (सिस्टम ट्विन) हो, जुन ठूला प्रणाली वा अवयवहरूको डिजिटल प्रतिकृति हो। विद्युत् आपूर्ति प्रणाली वा जलविद्युत् आयोजनाको कार्यसम्पादन अनुगमन गर्न प्रणाली ट्विनको प्रयोग गरिन्छ। चौथो प्रकार सहर ट्विन (अरवन/सिटी ट्विन) हो

जसले स्मार्ट सिटी निर्माण, यातायात व्यवस्थापन, ऊर्जा आपूर्ति तथा प्रदूषण नियन्त्रणमा सहयोग पुऱ्याउँछ। सिंगापुरले आफ्नो सहरको डिजिटल ट्विन निर्माण गरेर सडक, भवन तथा सार्वजनिक सुविधा व्यवस्थापनमा उल्लेखनीय सुधार गरेको छ।

डिजिटल ट्विन प्रविधिले प्रविधि र मानववित्तबीचको सन्तुलन कायम गर्दै नवप्रवर्तन, दक्षता तथा समावेशी विकासको नयाँ ढोका खोलिरहेको छ। यसको विवेकपूर्ण प्रयोगले भविष्यको समाजलाई अभि सुरक्षित, उत्तरदायी तथा सशक्त बनाउने सम्भावना देखिन्छ।

प्रयोगका प्रमुख क्षेत्रहरू

डिजिटल ट्विन प्रविधिको प्रयोग विभिन्न क्षेत्रहरूमा तीव्र रूपमा विस्तार भइरहेको छ। यसले प्रणालीको कार्यसम्पादन सुधार गर्न, लागत घटाउन, र भविष्यका चुनौतीहरूको पूर्वानुमान गर्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ। उद्योग क्षेत्रको सन्दर्भमा कारखानामा उपकरणहरूको अवस्थालाई सेन्सरमार्फत डिजिटल ट्विनमा प्रतिविम्बित गरिने हुँदा यसले बिग्रिने जोखिम पहिले नै पहिचान गर्न, मर्मतको समय निर्धारण गर्न तथा उत्पादन लागत घटाउन सहयोग पुऱ्याउँछ। कार उत्पादन उद्योगमा मेसिनको डिजिटल ट्विन निर्माण गरेर उत्पादन लाइनको दक्षता बढाउन र मर्मतको लागि समय तालिका तय गर्न सकिन्छ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा, मानव शरीरको डिजिटल मोडेल बनाएर रोगको निदान, उपचार पद्धतिको परीक्षण वा शल्यक्रियाको अभ्यास गर्न सकिन्छ। भविष्यमा 'व्यक्तिगत डिजिटल ट्विन'को प्रयोगले प्रत्येक व्यक्तिको स्वास्थ्य सेवा अभि प्रभावकारी, र सुरक्षित हुने अपेक्षा गरिएको छ। बिरामीको हृदयको डिजिटल ट्विन निर्माण गरेर शल्यक्रिया अघि जोखिमको मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ।

ऊर्जा व्यवस्थापनमा पनि डिजिटल ट्विनको प्रयोग अत्यन्त उपयोगी छ। विद्युत् आपूर्ति प्रणाली, जलविद्युत् आयोजना वा सोलार ग्रिडलाई डिजिटल ट्विनमार्फत अनुगमन गर्दा प्रणालीको दक्षता बढाउन र ऊर्जा नोक्सानी घटाउन सकिन्छ। सोलार पावर प्लान्टको डिजिटल ट्विन निर्माण गरेर प्यानलको कार्यक्षमता तथा ऊर्जा उत्पादन नियमितरूपमा जाँच गर्न सकिन्छ। स्मार्ट सिटी निर्माणका लागि सहरको डिजिटल प्रतिरूप तयार गरिन्छ। यसले सडक, भवन, यातायात, पार्किङ, प्रदूषण नियन्त्रण तथा आपतकालीन व्यवस्थापनमा योजनाबद्ध निर्णय लिन सहयोग पुऱ्याउँछ। सिंगापुर आफ्नो सहरको डिजिटल ट्विन प्रयोग गरेर यातायात जाम कम गर्न र ऊर्जा व्यवस्थापन सुधार गर्न सफल भएको छ।

शैक्षिक क्षेत्रमा पनि डिजिटल

ट्विनको प्रयोगले नयाँ सम्भावनाहरू खोल्छ। महँगो उपकरण नभए पनि विद्यार्थीहरूले डिजिटल ट्विन प्रयोग गरेर प्रतीकात्मक अभ्यास गर्न सक्छन्। यसले अनुसन्धानलाई गति दिन्छ र प्रयोगात्मक ज्ञानको विस्तार गर्छ। विद्यार्थीहरूले विज्ञान प्रयोगशालामा डिजिटल ट्विनमार्फत रसायन प्रयोगशालाका अभ्यासहरू सुरक्षितरूपमा गर्न सक्छन्।

प्रविधि र मानववित्तको सन्तुलन

डिजिटल ट्विन प्रविधिले भौतिक वस्तु, प्रक्रिया वा प्रणालीको डिजिटल प्रतिरूप निर्माण गरेर उद्योग, स्वास्थ्य, शिक्षा, ऊर्जा र सहर व्यवस्थापनमा क्रान्तिकारी परिवर्तन ल्याइरहेको छ। उत्पादन, प्रक्रिया, प्रणाली तथा सहरको डिजिटल ट्विनमार्फत दक्षता, सुरक्षा र पूर्वानुमान क्षमतामा उल्लेखनीय वृद्धि सम्भव भएको छ। यसको प्रयोग क्षेत्रहरूमा कारखाना, अस्पताल, सोलार ग्रिड, स्मार्ट सिटी तथा शैक्षिक प्रयोगशाला प्रमुख छन्। डिजिटल ट्विन प्रविधिको प्रयोग आर्थिक लाभमा सीमित हुनु भने उपयुक्त होइन। 'डिजिटल ट्विन'को अवधारणाले प्रविधिलाई मानववित्त, सामाजिक सुधार तथा जीवनस्तर उकास्न प्रयोग गर्न जोड दिन्छ। यसले प्रविधिको विकास र प्रयोगलाई मानव कल्याणसँग जोडेर सन्तुलित मार्गनिर्देश गर्छ भने प्रविधिलाई उपकरण होइन सामाजिक परिवर्तनको संवाहक बनाउँछ।

विश्वव्यापी प्रवृत्ति

विश्वका ठूला उद्योगहरू र स्मार्ट सहरहरूले डिजिटल ट्विन प्रविधि तीव्ररूपमा अपनाइरहेका छन्। यस प्रविधिले प्रणाली, प्रक्रिया तथा सेवाहरूको कार्यक्षमता सुधार गर्नुका साथै रणनीतिक निर्णय लिन र जोखिम न्यूनीकरण गर्न पनि महत्त्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याइरहेको छ। सिंगापुरले 'भर्चुअल सिंगापुर' परियोजनाअन्तर्गत सम्पूर्ण सहरको डिजिटल ट्विन निर्माण गरेर यातायात व्यवस्थापन, ऊर्जा आपूर्ति, भवन संरचना तथा आपतकालीन सेवाहरूमा योजनाबद्ध निर्णय लिइरहेको छ। जर्मनीमा अटोमोबाइल उद्योगले उत्पादन परीक्षण, गुणस्तर नियन्त्रण तथा सुरक्षा मूल्याङ्कनमा डिजिटल ट्विनको व्यापक प्रयोग भइरहेको छ। अमेरिकामा नासाले अन्तरिक्ष यान तथा अन्तरिक्ष यात्रीको तयारीमा डिजिटल ट्विन प्रविधि प्रयोग गरेर प्रशिक्षण र सुरक्षा सुनिश्चित गरिरहेको छ।

बजारको दृष्टिले पनि डिजिटल ट्विन प्रविधिको माग तीव्ररूपमा बढिरहेको छ। विभिन्न अनुसन्धान तथा अध्ययनअनुसार, सन् २०३० सम्म यसको विश्वव्यापी बजार मूल्य खर्बौं डलरसम्म पुग्ने अनुमान गरिएको छ। डिजिटल ट्विन प्रविधिगत नवप्रवर्तनमात्र नभई आर्थिक तथा सामाजिक दृष्टिले

पनि महत्त्वपूर्ण अवसर प्रस्तुत गर्ने प्रविधि हो।

चुनौती र सम्भावना

डिजिटल ट्विन प्रविधिले विविध क्षेत्रहरूमा उल्लेखनीय अवसर प्रदान गरे पनि केही चुनौती अभि विद्यमान छन्। प्रमुख चुनौती उच्च प्रारम्भिक लागत हो। किनभने सेन्सर, हार्डवेयर, सफ्टवेयर तथा डेटा भण्डारणका लागि ठूलो लगानी आवश्यक पर्छ। दोस्रो चुनौती डेटा गोपनीयता र साइबर सुरक्षासँग सम्बन्धित छ जहाँ संवेदनशील जानकारी जोखिममा पर्न सक्छ। तेस्रो, विभिन्न सिस्टम र प्लेटफर्मबीच प्रविधि एकीकृत गर्न जटिलता रहन्छ। चौथो चुनौती दक्ष जनशक्तिको अभाव हो। विशेषतः नेपालजस्ता विकासशील मुलुकहरूमा प्रविधि विशेषज्ञको कमीले कार्यान्वयनमा कठिनाई ल्याउन सक्छ।

अर्कातिर, डिजिटल ट्विनले उल्लेखनीय सम्भावनाहरू पनि प्रस्तुत गर्छ। यस प्रविधिको प्रयोगले उत्पादन दर, गुणस्तर र दक्षतामा सुधार गर्न सकिन्छ। जोखिम न्यूनीकरण, लागत बचत तथा समयमै मर्मत समाधान सम्भव हुन्छ। अनुसन्धान तथा विकासमा नवीन उत्पादन र मेडिकल उपकरणको डिजिटल परीक्षणले गति दिन्छ। स्वास्थ्य क्षेत्रमा यसको प्रयोगले उपचारलाई व्यक्तिगत, प्रभावकारी र सुरक्षित बनाउने सम्भावना बढाउँछ।

निष्कर्ष

डिजिटल ट्विन प्रविधि अब भविष्यको परिकल्पना नभएर वर्तमानको प्रभावशाली र स्थापित प्रविधिको रूपमा उभिएको छ। यसले उद्योग, स्वास्थ्य, शिक्षा, ऊर्जा तथा शहरी व्यवस्थापनलाई नयाँ दिशातर्फ अग्रसर गरिरहेको छ। नेपालजस्ता विकासशील मुलुकहरूका लागि ऊर्जा, पूर्वाधार, शिक्षा तथा सहर व्यवस्थापनका क्षेत्रमा यसको अवलम्बन अत्यावश्यक बनिस्केको छ।

यसको प्रभावकारी प्रयोगका लागि भने प्रारम्भिक लागत, डेटा सुरक्षाको चुनौती, प्रविधि एकीकरणको जटिलता तथा दक्ष जनशक्तिको अभावजस्ता पक्षहरूलाई सम्बोधन गर्नु आवश्यक हुन्छ। यी चुनौतीहरू समाधान गर्दै प्रविधिको उपयोगलाई सन्तुलित र दीर्घकालीन बनाउनु आजको आवश्यकता हो। डिजिटल ट्विनलाई 'डिजिटल ट्विनलाई ह्युमानिज्म'सँग जोड्दा प्रविधि दक्षता र उत्पादकतामा मात्र सीमित नहुने बरु मानव मूल्य, नैतिकता र सामाजिक उत्तरदायित्वलाई समेत समेट्ने अवसर सिर्जना हुन्छ। यसले प्रविधिलाई मानवकेन्द्रित दृष्टिकोणसहित अघि बढाउँदै, सुरक्षित, दिगो र समावेशी भविष्य निर्माणको आधारशिला तयार गर्न सक्छ। (गण्डकी कलेज अफ इन्जिनियरिङ एन्ड साइन्सका पूर्व प्राचार्य हाल अस्ट्रेलिया) बाह्रखरीबाट

प्रचण्डले नेतृत्व छोड्नुपर्ने भन्दै नारायणकाजीको तीव्र गुटबन्दी

काठमाडौं, २ कार्तिक। जेन-जी आन्दोलनपछि राजनीतिक दलहरूभित्र पनि आन्तरिक फेरबदल भइरहेको छ। दलहरू आन्तरिक संकटमा परेका छन्। दलहरूको असक्षमता भन्दै जेन-जीहरूले आन्दोलन गरेका थिए। तर, उक्त आन्दोलन आन्दोलनभन्दा बढी आगजनी र विध्वंसमा परिणत भयो। उक्त आन्दोलन र विध्वंसपछि राजनीतिक दलहरूमा पनि गहिरो संकट आएको छ। सबैभन्दा बढी दबाव अहिले भएका ठूला दलहरूका मुख्य नेतृत्वमाथि परेको छ।

राजनीतिक दलहरूका प्रमुख नेतृत्वहरूमाथि नेतृत्व छोड्नुपर्ने दबाव बाहिर र भित्रैबाट चर्को रूपमा उठिरहेको छ। तर, प्रमुख नेतृत्वहरूले अहिलेसम्म नेतृत्व छोड्ने घोषणा गरेका छैनन्। माओवादी केन्द्रमा पनि एक समूहले संयोजक पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डले नेतृत्व छोड्नुपर्ने भन्दै आन्तरिक रूपमा आफू निकटहरूसँग छलफल गरिरहेका छन्। शुक्रबार माओवादी नेता नारायणकाजी श्रेष्ठले आफू निकट युवा र विद्यार्थीलागयतसँग ललितपुरस्थित आफ्नो निवासमा छलफल गरेका छन्। छलफलमा श्रेष्ठले प्रचण्डले केन्द्रीय समिति बैठकबाट नै कार्यवाहक अध्यक्ष दिनुपर्नेमा नदिएर आफू संयोजक बनेको भन्दै असन्तुष्टि पोखेका थिए।

'छलफलमा सहभागी एक नेताका अनुसार श्रेष्ठले आफूले कार्यवाहक पाउनुपर्ने त भन्नु भएन तर कार्यवाहक नदिएकोमा असन्तुष्टि पोख्नुभयो,' ती नेताले श्रेष्ठको भनाइ भन्दै भने, 'उहाँले अब नेतृत्व छोड्नुपर्छ। केन्द्रीय

समिति बैठकबाट नै कार्यवाहक अध्यक्ष दिएर बिदा लिनुपर्ने हो। तर, अब महाधिवेशनबाट उहाँले नेतृत्व छोड्नुपर्छ।' प्रचण्डले नेतृत्व छोड्ने श्रेष्ठले पदाधिकारी र स्थायी समिति बैठकमा पनि उठाएका थिए। जेन-जीको आन्दोलनपछि बसेको माओवादीको पदाधिकारी र स्थायी समिति बैठकमा श्रेष्ठले जेन-जीको आन्दोलन, अहिलेको समयको मागअनुसार प्रचण्डले नेतृत्व छोडेर कार्यवाहक अध्यक्ष दिनुपर्ने र उक्त कुरा स्वपानका आधारमा आफूले पाउनुपर्ने बताएका थिए।

तर प्रचण्डले पदाधिकारी र स्थायी समितिको बैठकमा नेतृत्व छोड्नुभन्दा पनि केन्द्रीय समिति बैठकबाट मंसिरमा महाधिवेशन गर्ने भनेर केन्द्रीय समिति विघटन गरे। विघटित केन्द्रीय समिति बैठकबाट संयोजक आफू भएर केन्द्रीय समितिलाई महाधिवेशन आयोजक समिति घोषणा गरेका थिए। प्रचण्डले नेतृत्व नछोड्ने रणनीति बनाएपछि श्रेष्ठले आफू निकटहरूसँग घनीभूत रूपमा छलफल गरिरहेको उनी निकट एक नेता बताउँछन्। ती नेताले भने, 'उहाँले केन्द्रीय समितिभन्दा पहिलादेखि नै अध्यक्ष प्रचण्डले हट्नुपर्ने भन्दै आफू निकटसँग छलफल गर्नुभएको थियो। तत्कालीन उपमहासचिव जनार्दन शर्मासँग पनि छलफल गरेर कसरी अगाडि बढ्ने भनेर रणनीति बनाएका थिए। तर, केन्द्रीय समिति बैठकबाट जनार्दन केही परिवर्तन भएपछि उहाँलाई बढी दबाव परेको छ।'

स्रोतका अनुसार श्रेष्ठ र शर्मा समूहबीच चाबहिलमा छलफल भएको थियो। उक्त छलफलमा

प्रचण्डले राजीनामा नदिए पार्टी विभाजन गर्नेसम्मको रणनीति बनेको एक सहभागी नेताले बताए। ती नेताले भने, 'चाबहिलको छलफलमा दुवै नेताहरूले प्रचण्डलाई राजीनामा दिन दबाव दिने निष्कर्ष निकालेको थियो। यदि प्रचण्डले नेतृत्वबाट बिदा लिनु भएन भने पार्टी विभाजन गरेर जाने, बृहत्तर कम्युनिस्ट एकता गर्ने र त्यसका लागि नेकपा एसको मुख्य नेतृत्वसँग असन्तुष्ट समूह (फलनाथ खनाल र घनश्याम भुसाल) र कुरा मिलेमा विप्लव नेतृत्वको नेकपासँग एकता गर्ने तयारी भएको थियो। तर अहिले श्रेष्ठले शर्मालाई र शर्माले श्रेष्ठलाई शंका गर्दा समस्या आएजस्तो छ।'

केन्द्रीय समितिको बैठकभन्दा पहिला दुई नेता र उनीहरूका निकटहरूसँग घनीभूत छलफल भएको अर्का एक नेता बताउँछन्। ती नेताले भने, 'नयाँ ढुवोरणमा जाने भनेर असोजको सुरुदेखि नै छलफल भएको हो। ५, ६, ७ र ८ असोजमा घनीभूत छलफल भयो। पार्टी त केन्द्रीय समिति बैठकबाट विभाजन होलाजस्तो तयारी भयो। तर, केन्द्रीय समिति बैठकपछि माहौल नै फरक भयो। अहिले त जनार्दन र प्रचण्डबीच छलफल भएर एक भएर जाने भन्ने भए छ। त्यसपछि नारायणकाजीले शंका गर्न थाल्नुभएको छ।'

केन्द्रीय समिति बैठकको केही दिनपछि प्रचण्ड र शर्माबीच लामो छलफल भएको स्रोतले बतायो। स्रोतले भन्यो, 'उहाँहरूबीच लामो छलफल भएको छ। प्रचण्डले शर्मालाई पार्टी छोडेर जान्छु भन्ने रहेछ। जनार्दनले कुनै पनि हालतमा पार्टी नछोड्ने, यही पार्टी बनाउने भनेपछि प्रचण्ड पनि ढुक्क हुनुभएको छ।'

माओवादीभित्र जेन-जी आन्दोलनपछि प्रचण्डले नेतृत्व छोड्नुपर्ने माग सुषुप्त रूपमा उठेको थियो। तर, केन्द्रीय समिति

बैठकपछि शक्तिशाली भए। पहिला प्रचण्डको विपक्षमा रहेकाहरू पनि बैठकपछि प्रचण्डको पक्षमा खुलेका थिए। माओवादीमा गुट चलिरहेका छन्। गुटमा सबैभन्दा ठूलो गुट शर्माको थियो। केन्द्रीय समिति बैठकबाट शर्माको गुट कमजोर भएको छ। उनी कर्णालीमा नै अल्पमतमा परेका छन्।

श्रेष्ठको पनि गुट कमजोर बनेको छ। उनको गुट छिन्नभिन्न भएको छ। पार्टीभित्रको तेश्रो पुस्ता, अझ बढी अहिलेसम्म अवसर नपाएका युवानेताहरूले पुनर्गठन र पुस्तान्तरणको विषयमा आन्तरिक छलफल गरिरहेका छन्। उनीहरू कुनै गुटमा नलागेर

नेतृत्वको पुस्तान्तरण र हस्तान्तरणको विषयमा छलफलमा छन्।

अहिलेको नेतृत्वमा भएका पदाधिकारीमा संयोजक पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डलाई सर्वोच्च नेता अथवा प्राधिकारसहितको भूमिकामा राख्नुपर्ने र अरु सचिवालय सदस्यहरूलाई पनि वैचारिक र सैद्धान्तिक कामको जिम्मा दिनुपर्ने कुरामा तेश्रो पुस्ताका नेताहरू लगभग सहमत भएका छन्। तर, श्रेष्ठ पनि जसरी हुन्छ प्रचण्डले नेतृत्वबाट बिदा हुनुपर्छ भन्दै आन्तरिक अभियानमा लागेको माओवादी नेताहरू बताउँछन्।

श्रेष्ठ र शर्माले नेतृत्व छोड्ने जति दबाव दिएपछि प्रचण्डलाई नेतृत्व छोड्ने नदिने जमात ठूलो रहेको नेताहरू बताउँछन्। ती नेताहरू भन्छन्, 'माओवादीमा नेतृत्व परिवर्तनको कुरा

जेन-जी आन्दोलनपछि मात्र उठेको होइन, माओवादीका तत्कालीन नेता बाबुराम भट्टराईले पार्टी छोड्ने कुरा गरेपछि प्रचण्ड संयोजक तोकेर महाधिवेशनमा जान तयार भएका थिए। तर, प्रचण्डका वरिपरि भएकाहरूले आन्दोलन सकिन्छ, बाबुरामलाई संयोजक दिएर महाधिवेशनमा जानु हुँदैन भनेर त्यसपछि प्रचण्डले न त बाबुरामलाई संयोजक दिए, न त पार्टीमा नै बसाल्न सके। अहिले पनि त्यो समूह अरु कसैलाई नेतृत्व दिनु हुँदैन भनेर हिँडिरहेको छ।'

एक समूह जसले अबको आन्दोलनको, समाजवादी यात्राको खाका ल्याउँछ, उसले नै नेतृत्व

गर्नुपर्ने बताउन थालेको छ। पार्टीमा शर्मा पनि प्रचण्डसँग मिलेमा अत्यधिक बहुमत हुन्छ। केन्द्रीय समिति बैठकमा नै प्रचण्डको बहुमत देखेर नै बैठकमा श्रेष्ठले बहुमतको दम्भ नदेखाउन भनेका थिए। उनले भनेका थिए, 'बहुमतको कुरा मान्नुपर्छ, मान्छु। तर, बहुमतको दम्भले ठीक ठाउँमा पुऱ्याउँदैन।'

कम्युनिस्टमा बहुमतको निर्णय अल्पमतले मान्नुपर्ने हुन्छ, आफू मान्ने तर बहुमतको दम्भले ठीक ठाउँमा नपुऱ्याउने श्रेष्ठले बताएका थिए। उनले भनेका थिए, 'कम्युनिस्टमा बहुमतको निर्णय अल्पमतले मान्नुपर्छ। म पनि मान्छु। तर, बहुमतको दम्भबाट सबै बाहिर निस्कनुपर्छ। हाम्रै आँखाअगाडि दुईतिहाइको दम्भ भएको सरकार कसरी ढल्यो, थाहा नै छ। यहाँ पनि बहुमतको दम्भले सबैलाई सिध्याउँछ।'

श्रेष्ठले बहुमत सत्य नहुन सक्ने बताएका थिए। उनले भनेका थिए, 'ओलीको बहुमतले देशलाई यो ठाउँमा पुऱ्याएको छ, हाम्रो अवस्था पनि त्यस्तै नहोस्। फरक विचार फरक सोचलाई बहुमतले दबाउनु हुँदैन।' श्रेष्ठले आफूले 'योभन्दा दुःखद अवस्था भोग्नु नपरोस्' भनेर फरक प्रस्ताव राखेको बताए। उनले भने, 'प्रमुख नेतामाथि प्रश्न उठेकाले जेन-जी आन्दोलन भयो। यो अवस्था भन् विचार नहोस्, बचाउन सक्नुजेल बचाऊ भनेर आफूलाई संयोजक बनाएर जाऊ भनेको हुँ। मैले अध्यक्षलाई हटाएर म हुन खोजेको होइन।' श्रेष्ठले केन्द्रीय समिति बैठकमा पनि आफूले कार्यवाहक हुन चाहेको कुरा प्रस्ट रूपमा भनेका थिए।

केराका थामबाटै आम्दानी गर्छन् मधेशका किसान

तिहार र छठ दुवै पर्वमा केरा फल अनिवार्य चढाइने सामग्रीमा पर्छ खासगरी छठमा त केराका घरी नै सूर्यदेवलाई अर्घ्य (अर्घ) दिँदा देखाइने चलनले पर्वभरि यसको माग निकै हुन्छ

महोत्तरी, २ कार्तिक। महोत्तरी सहितका मधेशका जिल्लाहरू पर्व कृषिमैत्री छन्। यहाँका धार्मिक, पारम्परिक र सांस्कृतिक पर्वका विधिमा कृषि उपजको महत्व जोडिएको छ। यहाँका पर्वमध्ये तिहार र छठमा त भन् थरिथरिका कृषि उपज पूजा सामग्रीमा प्रयोग हुन्छन्। यीमध्ये तिहारमा केरा फलमात्र नभएर कोथाहरू नै बिक्री हुने भएपछि यो खेतीका किसानलाई अतिरिक्त आर्जनको अवसर बन्दै आएको छ। तिहार र छठ दुवै पर्वमा केरा फल अनिवार्य चढाइने सामग्रीमा पर्छ खासगरी छठमा त केराका घरी नै सूर्यदेवलाई अर्घ्य (अर्घ) दिँदा देखाइने चलनले पर्वभरि यसको माग निकै हुन्छ।

तिहारमा लक्ष्मीपूजाका दिन त व्यापारिक प्रतिष्ठानले लक्ष्मी प्रवेशद्वार बनाउन केराका थामको प्रयोग गर्छन्। यो चलनले जिल्लाका मुख्य बजारमा केराका थामको बजार जम्दै आएको विगत छ। कतिपय व्यापारीले केही दिन पहिले नै थामबापतको अग्रिम रकम दिए पछि यो नगदले आफ्नो पर्वका सामग्री खरिदमा सहयोग पुगेको केराखेतीका किसान बताउँछन्। 'मैले त थामबापत बैना रकम नै पाँच हजार लिइसकेको छु', भइहा-४

थारूटोल बनराका किसान रामधारीसिंह थारू भन्छन्। तिहारको यो अवसर आफूहरूका लागि खनेर फालिने कोथाबाट रकम प्राप्त हुनेहुँदा यो बेला पर्खाइमा रहने गरेको उनले बताए।

केराखेती गर्दा एक भ्याडमा तीनवटाभन्दा बढी कोथा बढ्न दिन नहुने किसानको अनुभव छ। 'एक भ्याडमा तीनभन्दा बढी कोथा भए घरी राम्रो लाग्दैन, कोसा राम्रो हुँदैन', अर्का किसान रामसुनरदेवी राय भन्छन्, 'यो त बढी भएका कोथा हामीले मजदुर लगाएर उखालेर फाल्नुपर्छ, तर यो बेला कोथा बिक्री हुने भएर यो अवसर हाम्रो पर्खाइमा पर्छ।' पर्वको यो अवसरले उखाल्न लाग्ने खर्चको बचतसँगै कोथा बिक्रीबाट प्राप्त हुने रकम पुरस्कारजस्तै हुने गरेको राय बताउँछन्। यसै मौकामा केराको गोडमेल हुने गरेको किसानको भनाइ छ। यसैले यी पर्वलाई किसान केराको अमृत बेला भन्ने गर्छन्। पर्वका बेला केराका घरीले राम्रो

दाम पाउने र उखालेर फाल्नुपर्ने कोथासमेत बिक्री हुनुले यो खास अवसर रहँदै आएको किसानको भनाइ छ। वर्षभरिमा एउटा केराका भ्याडमा पाँचसातवटासम्म फाल्नुपर्ने कोथा निस्कने

किसान बताउँछन्। यसबेला स्वागतद्वारा लागि व्यापारीले लग्ने कोथा जोडीको रु तीन सयसम्म पाइने गरेको किसानको भनाइ छ। आफूले कोथा बेचेर नै तिहारमा पछिल्ला तीन वर्षयता

सालाखाला रु १० हजार पाएको भइहा-६ सग्रामपुरका सुवालाल राय यादव बताउँछन्। केराका थामको बजार लक्ष्मीपूजाको एक दिनअघिदेखि नै जम्ने गरेको छ थामको स्वागतद्वार बनाउने

चलन सहरबजार क्षेत्रमा भएको हुँदा जिल्लाका जलेश्वर, गौशाला, बर्दिबास, मटिहानी, रामगोपालपुर, मनरा र पिपरासहितका बजार क्षेत्रमा ठूलै मेला जम्छ।

थारूहट मधेश क्षेत्रमा तिहार र छठका अवसरमा स्वागतद्वार बनाउन प्रयोग गरिने थाम शुभफलदायी मानिन्छ। केराका थामको स्वागतद्वारबाट लक्ष्मी गृह प्रवेश गर्ने विश्वासले यसको महत्व बढेको संस्कृतिका जानकार बताउँछन्। वैदिक कालदेखिकै यो लोक संस्कृतिको अङ्ग बन्दै आएको मटिहानीस्थित लक्ष्मीनारायण मठका उत्तराधिकारी महन्थ डा रवीन्द्रदास वैष्णव बताउँछन्। नेपालीहरूको सबैजसो चाडपर्वको अनिवार्य प्रसाद सामग्री बन्ने र स्वास्थ्यका लागि लाभदायी यो फल बजारमा बाह्रमास बेचबिखन भए पनि यहाँ यसको खेती भने निकै कम छ। घरकरेसा बारीमा एकाध केराका बोट देखिए पनि यसको व्यावसायिकखेती भने दुई सय ८० हेक्टरमा मात्र भइरहेको कृषि ज्ञान केन्द्र कार्यालयले जनाएको छ।

जिल्लामा केराखेतीका लागि अनुकूल हावापानी र माटो रहेको हुँदा किसानले यो खेतीमा तत्परता देखाए कार्यालयले प्राविधिक सहयोगसँगै उन्नत जातका बिरुवा सुलभ मूल्यमा उपलब्ध गराउन पहलकदमी लिनसक्ने कार्यालयका कृषिविज्ञ तथा सूचना अधिकारी अविर्लकुमार महतो बताउँछन्।

नर्सहरूको पारिश्रमिकसम्बन्धी माग सम्बोधन गर्न समिति गठन

धनुषा कांग्रेस सभापतिसहित सात विरुद्ध पत्राउ पुर्जी जारी

काठमाडौं, २ कार्तिक। स्वास्थ्य मन्त्रालयका अतिरिक्त सचिव प्रा. डा. श्रीकृष्ण श्रेष्ठको पारिश्रमिकसम्बन्धी माग सम्बोधन गर्न समिति गठन गरेको छ।

स्वास्थ्य मन्त्रालयका अतिरिक्त सचिव प्रा. डा. श्रीकृष्ण श्रेष्ठको संयोजकत्वमा १४ सदस्यीय समिति गठन गरेको मन्त्रालयका सचिव

डा. विकास देवकोटाले जानकारी दिनुभयो। समितिमा स्वास्थ्य मन्त्रालयको गुनासो सुनुवाइ एकाइ प्रमुख डाक्टर अनुप बाँस्तोलासहित

चिकित्सा शिक्षा आयोगका निर्देशक, स्वास्थ्य सेवा विभाग नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा महाशाखा प्रमुख पनि सदस्य छन्। गृह, अर्थ, श्रम, शिक्षा मन्त्रालयका प्रतिनिधि सदस्य रहेका छन्। यस्तै नेपाल नर्सिङ परिषद्, नेपाल नर्सिङ, नेपाल मेडिकल तथा डेन्टल कलेज एसोसिएसन, अफिन, आन्दोलनरत नर्सका प्रतिनिधि पनि समितिमा रहेका छन्।

समितिले एक हप्ताभित्र प्रारम्भिक प्रतिवेदन दिनुपर्नेछ। तत्काल र दीर्घकालीन रूपमा समस्या समाधानका लागि गर्नुपर्ने कामका विषयमा सुभाषसहितको प्रतिवेदन दिनुपर्ने समितिको कार्यादेश छ। नर्सहरूले सरकारले तोकेको आधारभूत तलब तथा सुविधा पाउनुपर्ने माग गरिरहेका छन्। अहिले सरकारले तोकेको आधारभूत तलब ३४ हजार सात सय ३० रुपैयाँ छ।

कमलेश ठाकुर

जनकपुरधाम, २ कार्तिक। नेपाली कांग्रेस धनुषाका सभापति सहित सात जनाविरुद्ध कर्तव्य ज्यान मुद्दामा पत्राउ पुर्जी जारी भएको छ। धनुषा जिल्ला अदालतले असोज ३१ गते जिल्ला सभापति योगेन्द्र पञ्जियार, उनका छोरा अमर पञ्जियार, क्षिरेश्वरनाथ नगरपालिका-५ का वडाध्यक्ष ६० वर्षीय जिवछ मण्डल, मण्डलका छोरा ३८ वर्षीय कमल मण्डल धानुक, अर्का छोरा ४० वर्षीय नवल मण्डल, नवलका छोरा २२ वर्षीय नीरज मण्डल र क्षिरेश्वरनाथ-१ रमदैया बस्ने ३८ वर्षीय उमेश यादवविरुद्ध पत्राउ पुर्जी जारी गरेको हो। यो पत्राउ पुर्जी सुशीलकुमार चौधरीको जाहेरीका आधारमा जारी भएको अदालतले जनाएको छ। पत्राउ पुर्जी हाल

सामाजिक सञ्जालमा भाइरल भएको छ।

केही महिनाअघि नालाको विषयमा विवाद भएपछि स्थानीय नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमाले समर्थित नेताहरूबीच कुटकुट भएको थियो। दुवै पक्षले एक अर्का विरुद्ध जाहेरी दिएका थिए। नेकपा एमाले समर्थित नेताहरू कानुनी प्रक्रियाअनुसार अदालतमा हाजिर भइसकेका छन् भने कांग्रेस समर्थित नेताहरू उपस्थित नभएपछि पत्राउ पुर्जी जारी गरिएको हो। यस्तै, वडाध्यक्ष मण्डलले दिएको ज्यान मार्ने उद्योग मुद्दामा फरार रहेका प्रतिवादीहरूको सीआरएस जाँच भइरहेको छ। मण्डलले एमालेका राजदेव चौधरी, सुशील कुमार चौधरी, अनिल कुमार चौधरी, अनिल यादव र अनित यादवविरुद्ध जाहेरी दिएका थिए।

धान भित्र्याउन व्यस्त सप्तरीका किसान

सुधा देव
सप्तरी, २ कार्तिक। चाडपर्वको बेला पनि सप्तरीको किसान धान काट्न र भित्र्याउन व्यस्त भएका छन्। छरेको ९० दिन र रोपेको ६० दिनमा तयार भएको धान भित्र्याउन किसान व्यस्त भएका हुन्। खेतमा लगाइने विभिन्न जातका धानमध्ये सबैभन्दा पहिले उत्पादन हुने जिरा मंसुरी(कतरनी) धान र साइठी अर्थात् ६० दिनमा नै उत्पादन भएको धान दसैं सकिएलगत्तै किसानहरू काट्न र भित्र्याउन व्यस्त भएका हुन्। मंसुरी, सोना, सोना मंसुरी, सुखा तिल, राधा १२, अगहनी लगायतका धानहरू विस्तारै तयार हुँदै जाने र काट्दै जाने तिरहुत गाउँपालिका ४ मा धान काट्दै गर्नुभएको ६० वर्षीया भवरी रामले बताउनुभयो।

उहाँले भन्नुभयो, "जिरा मंसुरी धान रोपेका किसानहरूले धामाधम धान भित्र्याउन थालेका हुन्। अहिले

भित्र्याउन व्यस्त भएका हौं।" जिल्ला कृषि ज्ञान केन्द्र सप्तरीका कार्यालय प्रमुख किशुन

बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, "कतरनी धान छिटो उत्पादन हुने धान हो। यसको भात मिठो

भित्र्याउन भने खेतमै भरेर मासिने भएकोले चाँडपर्वसँगै धानलाई प्राथमिकतामा राखेर काट्न र

देव राउतले साठी दिनमा तयार भएको धान जिल्लामा दसैंलगत्तै धमाधम कटान भइरहेको

हुन्छ। यो धान प्रति कड्डाको साँढे तीन मनदेखि ५ मनसम्म उत्पादन हुँदै आएकोले यो

जिल्लामा बढी उत्पादन भएकाले चाँडपर्वसँगै धान काट्ने कामलाई किसानले निरन्तरता दिएका हुन्।"

कृषक मजदुर महिलाहरूको ज्यालामा शोषण

सप्तरीमा कृषि क्षेत्रमा काम गर्ने महिला मजदुरलाई न्यून पारिश्रमिक दिएर श्रम शोषण गरिरहेका जिल्लाको तिरहुत गाउँपालिकाका मजदुर महिलाहरू आर्थिक रूपमा थप शोषणमा परेको स्थानीय मजदुर महिलाहरूले बताए। तिरहुत गाउँपालिकाको महिला मजदुरहरूले दिनभरि धान काटे बापत दिनको चार सय रूपैयाँ पाउँदै आएको सोही ठाउँमा धान काट्दै गर्नुभएको ५० वर्षीया सरिता रामले बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, "दिनभरमा एक कड्डा धान काट्ने पर्ने बाध्यता हुन्छ

ज्याला भने चार सय मात्र पाइन्छ।" काम गरिन भने भोकभोकै बस्नुपर्ने बाध्यता छ। काम नगरी खान नपाइने भएकोले कम ज्यालामा हामी महिला मजदुरले काम गर्नुपर्ने बाध्यता भए पनि सम्बन्धी निकायले यस विषयमा ध्यान दिन नसकेको अर्का कृषक मजदुर महिला ललिता रामले बताउनुभयो। यसै जिल्लाको अन्य पालिकामा धान रोप्न, काट्न, कमौनी लगायतमा खेतमा काम गर्ने मजदुर महिलाले दिनको पाँच सय पाउँदै आए पनि यस पालिका भित्र महिला मजदुरलाई थप श्रम शोषण हुँदै आएकोले महिलाहरूको कामको उचित मूल्याङ्कन गरी सम्मानजनक ज्याला पाउने व्यवस्था सम्बन्धित निकायले गर्नुपर्ने उहाँले बताउनुभयो।

हैजा तथा भाडापखाला लगायत पानीजन्य रोगहरूबाट बच्न स्वस्थ व्यवहार अपनाऔं

- उखालेर वा कर्षणबाट खेतले तयार पार्ने पानीको फानी नखानौं।
- खेतपानीलाई सधैं सफा ढाँडामा ढाँडेर राख्नु। सफा ढाँडाले मात्र खेतपानी सुरक्षित हुन्छ।
- खेतपानीलाई राख्ने ढाँडामा ढाँडेर राख्नु। सोख्नेपानी, बानी र किट्टा आलोकको स्यान्डिङ्ग नखाने। खेतपानी सफा ढाँडामा ढाँडेर राख्नु।
- खाना बनाउनु अघि, खाना खानु वा सुत्नु अघि, टिन्डुलिन गर्नेपछि वा बालबालिकाको टिन्डुलिन गर्नेपछि, घर वा कार्यालय किर्ने अघि, बाहिरी सञ्चालन क्षेत्रमा जानु पानीले कण्टिन ०० सेकेन्डसम्म किर्नेपछि हात धोउनु।
- सकल पानी उपलब्ध अवस्थामा खानेपानीका रूपमा प्रयोग गर्नु।
- टिन्डुलिन गर्नेपछि खानु गर्नु र बालबालिकाको टिन्डुलिन गर्नेपछि पनि हात धोनु नै फायदामा पर्छ।
- भाडापखाला जै हातमा चुक्नु पूर्व उखालेर खेतले तयार पार्ने पानीको स्यान्डिङ्ग नखाने।
- हैजा तथा भाडापखालाका लक्षणहरू देखिएमा तुरुन्तै नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा जानुपर्छ।

कल्याणपुर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
कल्याणपुर, सिरहा
मधेश प्रदेश, नेपाल

जन्मदेखि नै स्वास्थ्य सुरक्षाको सुनिश्चितता!

बालबालिकाको सुरक्षित हेरचाहका लागि सहयोग

शिक्षकहरूका लागि सुझावहरू

बालबालिकालाई सशक्त बनाऔं

बालबालिकालाई आफ्नो स्वास्थ्यक अवस्था बारे अलग वा प्रश्न गर्ने र उपचारसम्बन्धी जिज्ञासाहरू सुन्ने रारुनु पर्दछ भने त्यस बुझाऔं।

सुरक्षित वातावरण निर्माण गर्नु

बिरामीको व्युत्पन्न सामान्यतया सफा सुती र अस्पताल प्रतिको डर कम गराऔं।

सहकार्य गर्नु

स्वास्थ्यकर्मीहरूसँग सहकार्य गरेर बालबालिकाको स्वास्थ्य, स्वास्थ्य शिक्षा, र बिरामी सुरक्षा बारे सचेतना बढाऔं।

प्रोत्साहन गर्नु

बालबालिकाले विचलित नभएता सुत्नु वा खानु वा सुत्नु वा खानु वा टिन्डुलिन गर्नेपछि उस्तै सुरक्षाका उपायहरू अपनाउँदा उनीहरूको प्रशंसा गर्नु।

बालबालिकालाई आफ्नो स्वास्थ्य हेरचाहमा सहभागीता बढाउन सिकाउनु।

यस जानकारीको लागि स्वास्थ्यकर्मीसँग सम्पर्क गर्नुपर्छ।

नरहा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
नरहा, सिरहा
मधेश प्रदेश, नेपाल

स्कृब टाइफस (Scrub Typhus)

स्कृब टाइफस एक किसिमको सरुवा रोग हो। यो रोग लाग्ने किर्ना जस्तो देखिने किरा (माइट) को टोकाइबाट मानिसमा सर्दछ। यो रोग माइटमा पाइने ओरेन्टिसिया सुसुगायुसी (Orientia Tutsugamushi) मन्ने जिवाणुबाट लाग्दछ। माइट प्रायः जसो काडी, सेतवारी, वनजंगल, घर वरिपरिको काडी वा घुसान हुने ठाउँमा देखिने गर्दछ।

स्कृब टाइफस कसरी सर्छ ?

मुसामा लाग्ने किर्ना जस्तो देखिने किरा (माइट)को टोकाइबाट मानिसमा सर्दछ। यो रोग मानिसबाट मानिसमा सर्दैन।

स्कृब टाइफसका लक्षणहरू

- धेरै ज्वरो आउनु (काम ज्वरो समेत आउन सक्छ)
- धेरै ठाउँको दुख्नु
- पसिना धेरै आउनु
- आँखा रातो हुनु
- भाडापखाला लाग्नु
- किराले (माइट) टोकेको ठाउँमा रातो डाबर जस्तो दाग देखिनु र पछि डाबर कालो दाग बस्नु

स्कृब टाइफसबाट बच्ने उपायहरू के-के हुन् ?

- सेतवारीमा काम गर्दा वनजंगल /काडीमा जाँदा वा घाँस काट्न जाँदा घुसा राखेर ढाँडिने कपडा लगाउने साथै सरुवा भुईँ सरुवा बुट लगाउने
- घाँसवारी वा घुसान बस्दा गुठ्ठी वा दरी ओछ्याएर बस्ने
- सरुवा भएसम्म भुईँमा नबस्ने। साटमा वा अजली स्थानमा सुत्ने/बस्ने
- सकेसम्म घाँसवारी र घुसामा नबस्ने
- घुसामा, वारी, काडी, घाँस तथा घुसान बढ्ने नदिने
- मुसा नियन्त्रणको लागि उपयुक्त किसिमले अन्न भण्डार गर्ने तथा मुसाको बृद्धि विकास नहुने वातावरणको सृजना गर्ने।

स्कृब टाइफस लागेको रोक लागेमा उपचारको लागि तुरुन्त नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा लैजाउनु पर्छ। औषधी सेवनपछि यो रोग निको हुन्छ।

अर्नमा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
अर्नमा, सिरहा
मधेश प्रदेश, नेपाल